

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

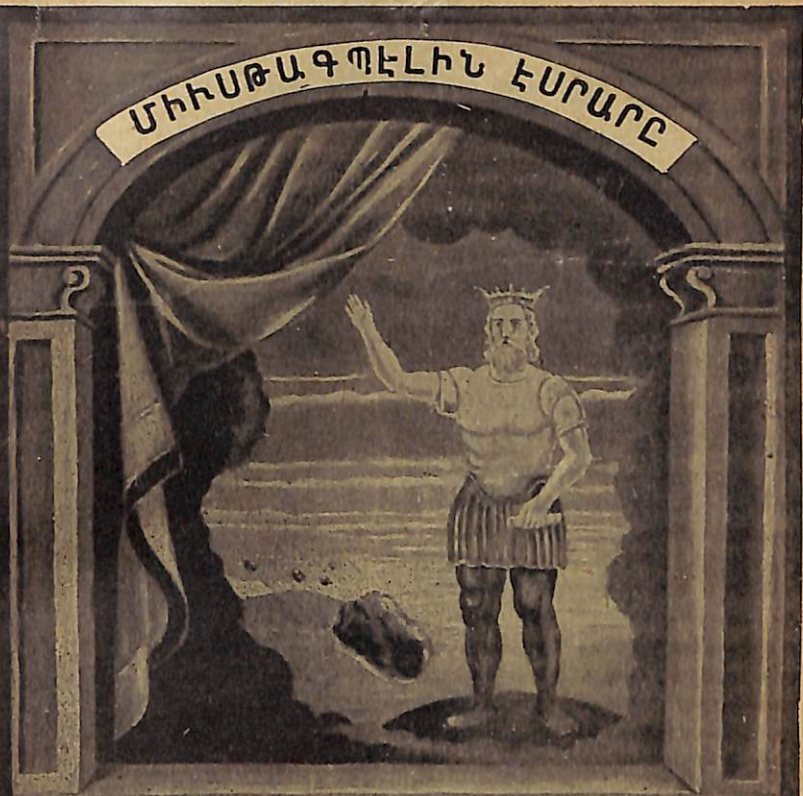
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

572

2004

ՄԻԻԱԹԱԳՊԷԼԻՆ ԷՍՐԱՐԸ

525-ԱՂ

(572)

272

ՀԻՄՆԱԳՊԵԼԻՆ ԷՍՐԱՐԸ

ՄԻՒՍԹԱԳՊԵԼԻՆ ԷՍՐԱՐԸ

«Ի պիտատէն քի՞մ խապեր վեր-
տի քի պիլէլիմ, վէ գատիմտէն քի՞մ
խապեր վերտի քի՞ Տօղրու տըր՝ տէյէ-
լիմ» Եսա. 41. 26:

Հագգ Ալլահը պաշգա իլահլարտան թէֆրիգ էտէն սըֆաթը մախուսէտէն պիրի վուգու՝ պուլաճագ շէյլերի էվվէլտէն խապեր վերմէսի տիր: Պու Զաթը ճէլիլ քեաֆֆէ ի միլլէթլերին իլահլարընա շու սուրէթլէ մէյ-տան օգույօր:—

«Տա՛վանըզը կէթիրինիզ՝ տէյիւ Բապպ պույուրըր, գուվվէթլի պիւրհանլարընըզը իպրազ էտինիզ՝ տէյիւ Եա՛-գուպըն Մէլիյի պույուրըր: Իպրազ էթսինլէր վէ նէ վուգու՝ պուլաճաղընը պէյան էթսինլէր քի էյի տիգգաթ էտիպ նէթիճէսինի պիլէլիմ, Եախուս օլաճագ շէյլերի պիզէ պիլտիրսինլէր, պուենտան սօնրա օլաճագ շէյլերի պէյան էտինիզ քի իլահ օլտուղընըզը պիլէլիմ, էյի Եա քէօթիւ պիր շէյ Եափընըզ քի հայրան օլուպ պիրլիքտէ կէօրէլիմ:» Եսա. 41. 21—24:

Վուգու՝ պուլաճագ շէյլերի Հագգ Ալլահըն խապեր վերմէսինին հիքմէթի շուենտա տըր քի՞ վուգու՛աթը մէզ-քիւրէյի պիզգաթ քէնտի թա՛յին էթմիշ վէ վուգուա կէլմէլերի քէնտինին Եէտի գուտրէթինտէ տիր: Պաշգա իլահլար իսէ պու գապիլիյէթտէն մահրուճ պուլուենտըզ-լարը ճէլտէն վուգու՝ պուլաճագ շէյլերի պիլմէզլէր վէ խապեր վերմէզլէր: Հէմ Հագգ Թա՛ալա Ալլահ իւլ հայ

եա՛նի տիրի Ալլահ՝ օլուպ, գուլլարըլէ միւքալէմէ վէ ֆիքրինի ինսանա պէյան էտէր: Ամովս 4. 13: Վէ ֆիլ հագիգէ «Րապպ Եէհօվա գուլլարը օլան Փէյղամպէրլէրէ սըրըրնը պէյան էթմէյիննէ պիր շէյ եափմազ » Ամովս 3. 7: Պաշգա իլահլար իսէ հայաթա մալիք օլմատըգլարը Եճլտէն՝ քէնտիլէրէ ՚իպատէթ էտէնլէր իլէ պէօյլէ պիր միւլագաթտա պուլունմաղլար: Հագգ Ալլահ հագիգաթէն մէվճուտ պիր շախս իքէն, տիկէրլէրի վիւճուտը հագիգիտէն մահրում վէ անճագ աստէմլէրին ֆիքրինտէ թէսավվուր էտիլէն խայալաթտան ՚իպարէթ տիր: Պինա՛էն ՚ալէյ՝ միւսթագպէլլին սըրըլարընը քէշֆ ու պէյան էթմէք եալընը Եէհօվա Ալլահա մախսուտ տըր, նիթէքիմ «Պէն Եէհօվա իմ, իսմիմ պու տըր, վէ ՚իգգէթիմի դայրիյէ, վէ պանա վաճիպ օլան համտը փութլարա վէրմէմ: Եվվէլքի շէյլէրի իշթէ վագը՝ օլտու. վէ եէնի շէյլէրի պէն պէյան էտէճէյիմ. անլէր տահա վուգու՛ա կէլմէգտէն Եվվէլ սիգէ պիւտիրէճէյիմ:» «Պէն նիհայէթի իպթիտատէն, վէ վուգու՛ա կէլմէյէնի գատիմտէն իխպար էտէրէմ. թէտպիրիմ սապիթ օլաճագ վէ պիւթիւն միւրատըրը եէրինէ կէթիւրէճէյիմ՝ տէրիմ» տէյիւ պույուրըր: Եսա. 42. 8, 9: 46. 10:

Միւթա՛ալ Եէհօվա քէնտիինն պէօյլէ պիր Ալլահ իտիյինի պիւթիւն տիւնեայա իլա նիհայէ պէյան էթմէք, վէ թագտիր ի Եպէտիսինն խարիճիւտէ թէտպիրլէր թէֆէքքիւր էտէնլէրէ գալպէրինն էֆքեարընը պիւտիրմէք, վէ պագա ի մէվճուտիյէթ անճագ թագտիր ի Իլահիսինն տախիլինտէ պուլունմագլէ միւմքին օլապիլըր իտիյինի կէօսթէրմէք իւղրէ, էյամը գատիմէտէ պիւթիւն տիւնեայա հիւքմ էյլէյէն վէ հիւքմասը փութիէրէսթ տիյանէթիինն տէրէճէ ի պալտորն վաթըլ օլմուշ պուլունան Պապէլ հիւքիւմէթիինն մէլիյի Նաբուգոդոնոսորա պու տիւնեայա թէ՛ալլուգ էտէն թագտիր ի Իլահիսինն սուրէթ

38660 - 67

ի վագընէտէ քէշֆ էյլէտի: Թագտիր ի մեղքիւր պիղիմ էյամըմըրը տախի շամիլ պուլունմաղլին, պիղճէ տէ Եէհմմ պիր մատտէ ի մութալա՛ա տըր: Պուճըն գայտը Դանիէլ փէյղամպէրին քիթապընըն իքինճի պապընտա պուլունըր. պուրայա ՚այնէն տէրճ էտէրիղ:—

ԴԱՆԻԷԼ ՔԻՅԱՊԸՆԸՆ ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊԸ

1— Վէ Նաբուգոդոնոսորըն հիւքիւմէթիինն իքինճի սէնէսինտէ Նաբուգոդոնոսոր ըրւյալար կէօրտիւ, վէ ճանը սըգըլարագ ույգուսը գաշտը: 2— Վէ մէլիք սիրպագ վէ քէշագֆ վէ էֆսուճը իլէ Բիլտանիլէրին շաղըլմալարընը էմը էյլէտի, քի քէնտիինն ըրւյալարընը քէնտիսինէ հիքեայէ էտէլէր. անլէր տախի կէլիպ մէլիյին հուգուրընտա տուրտըլար:

3— Վէ մէլիք անլէրէ՛ Պիր ըրւյա կէօրտիւմ, վէ օլ ըրւյայը պիլմէք արգուսըլէ բուճըմ միւղթարիպ օլտու՛ տէտի: 4— Բիլտանիլէր տախի մէլիյէ Արամի լիսանլէ՛ էյ մէլիք, իլ էլ Եպէտ եաշա. պու գուլլարընա ըրւյայը սէօյլէ վէ թա՛պիրինի պէյան էտէրիղ՝ տէտիլէր: 5— Մէլիք Բիլտանիլէրէ ճէվապէն՝ Մատտէ խաթըրմտան չըգտը. էկէր ըրւյայը վէ անըն թա՛պիրինի պանա պէյան էթմէգտէնիղ, փարչա փարչա էտիլէճէքսինիղ, վէ խաէթմէգտէնիղ մէգպէլէյէ թաճվիլ օլունաճագ տըր: 6— Լահէլէրինիղ մէգպէլէյէ թաճվիլ պէյան էտէր իսէնիղ, քին էկէր ըրւյայը վէ թա՛պիրինի պէյան էտէր իսէնիղ, թարաֆըմտան ՚աթիյէ վէ հէտիյէլէրէ նա՛ իլ օլուպ չօգ իքրամ կէօրէճէքսինիղ. իմտի պանա ըրւյա իլէ թա՛պիրինի պէյան էտէնիղ՝ տէտի: 7— Անլէր թէքրար ճէվապ վէրիպ՝ Մէլիք պու գուլլարընա ըրւյայը սէօյլէսին, վէ թա՛պիրինի պէյան էտէրիղ՝ տէտիլէր: 8— Մէլիք տախի ճէվապէն՝ էյի պիլիթիմ քի սիղ վագըթ գագանըյօրսընըղ, չիւնքի մատտէ խաթըրմտան չըգտըրընը կէօ-

րիւօրսընըզ: 9—Լաքին էկէր սիզ պանա րիւայը պէ-
 յան էթմէզ իսէնիզ, սիզին իչիւն հէման պիր հիւքմ վար
 տըր. զիրա սիզ զէման թէպէտտիււ էտինճէյէ գատար
 հուզուրըմտա քեազիպ վէ ֆասիտ քէլամ սէօյլէմէյէ
 իթթիֆագ էթտինիզ. իմտի պանա րիւայը սէօյլէյինիզ,
 քի թա'պիրինի պանա պէյան էտէճէյինիզի պէլէյիմ տէ-
 տի: 10—Քիլտանիլէր մէլիյին հուզուրընտա ճէվապ
 վէրիպ' Եէր իւզէրինտէ մէլիյին մաթլուպը օլան մատ-
 տէյի պէյան էտէճէք ատէմ Եօզ տըր. հաթթա հիչ պիր
 մէլիք, հիւքմտար Եա րէիս' սիհրպազտան Եա քէշշաֆ-
 տան Եա Քիլտանիտէն պոււնը կիպի պիր շէյ թալէպ
 էթմէմիլ տիր. 11—վէ մէլիյին թալէպ էթտիյի շէյ
 կիւճ տիր, վէ պէշէր արասընտա սաքին օլմայան իլահ-
 լարտան մա'տա անը մէլիյին հուզուրընտա պէյան էտէ-
 պիւնճէք քիմսէ Եօզ տըր՝ տէտիլէր:

12—Պոււնըն իւզէրինէ մէլիք զիյատէսի իլէ խըմ
 ու զազապա կէլէրէք Պապէլին քեաֆֆէ ի հիւքէմասընըն
 ի'տամընը էմր էյլէտի: 13—վէ ֆէրման սիտուր էթմէ-
 սիլէ հիւքէմա գաթլ օլոււմագտա իտիլէր. վէ Դանիէլ
 իլէ րէֆիզլէրինի գաթլ էթմէք իչիւն արատըլար: 14—Օլ
 վազըթ Տանիէլ Պապէլ հիւքէմասընը գաթլ էթմէյէ
 չըգան մա'իյէթ ի շահանէ 'ասքէրի րէ' իսի Արեօքա հիւք-
 մէթ վէ տիրայէթլէ ճէվապ վէրտի: 15—Մէլիյին մէ' -
 մուրը Արեօքա ճէվապ վէրիպ' Պու ֆէրման մէլիյին հու-
 զուրընտան նիչիւն պու գատար շիտտէթլի չըգտը՝ տէ-
 տի: Օլ զէման Արեօք մատտէյի Դանիէլէ պիլտիրտի:
 16—վէ Դանիէլ իչէրի կիրիպ թա'պիրի մէլիյէ տէյան էթ-
 մէսի իչիւն քէնտիսինէ միւհլէթ վէրիլմէսինի մէլիքտէն
 րէճա էթտի: 17—վէ Դանիէլ քէնտի խանէսինէ կի-
 տիպ րէֆիզլէրի օլան Անանիա վէ Միշաէլ վէ Ազարիայա
 մատտէյի պիլտիրտի, 18—թա քի Դանիէլ իլէ րէֆիզ-
 լէրինի Պապէլին տիկէր հիւքէմասը իլէ պէրապէր ի'տամ

էթմէմէլէրի իչիւն պու սըրը խուսուսընտա իլահը սէ-
 մավաթտան իսթիրհամ էտէլէր:

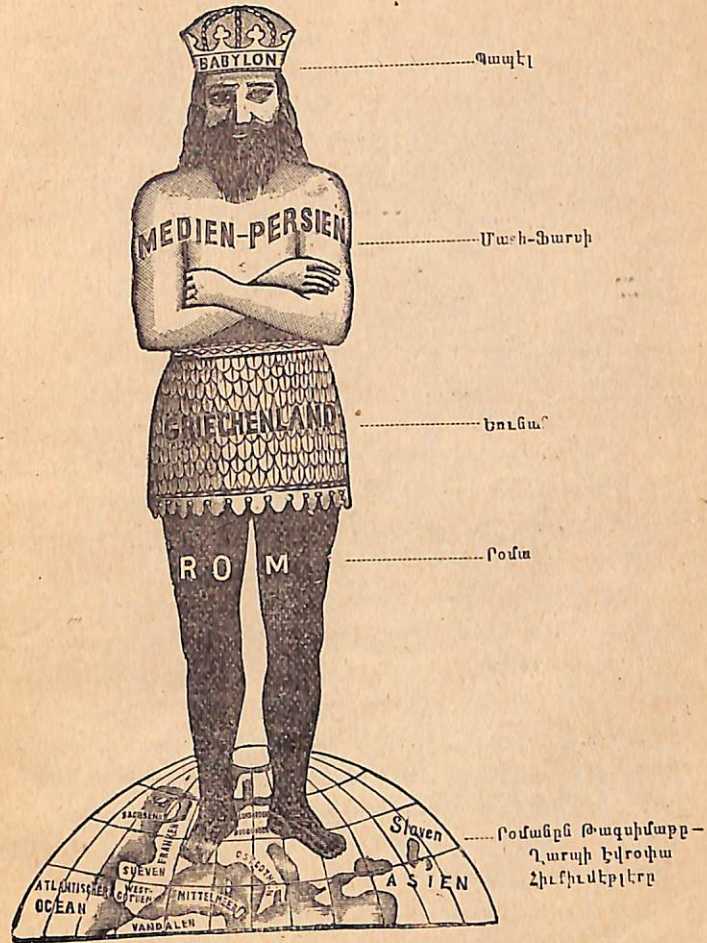
19—Պոււնըն իւզէրինէ օլ սըրը կէճէ րիւյասընտա
 Դանիէլէ քէշֆ օլոււնտու. օլ վազըթ Գանիէլ իլահը
 սէմավաթա համա ու սէնա էյլէտի: 20—Դանիէլ քէլա-
 մա պաշլայըպ' Ալլահըն իսմի էղէլտան էպէտէտէք միւ-
 պարէք օլտուն, զիրա հիւքմէթ վէ գուվվէթ անա մախ-
 սուս տըր. 21—վէ վազըթ վէ զէմանլարը թէպտիլ
 էտէն, վէ մէլիքլէրի 'ազլ վէ մէլիքլէրի նասպ էտէն 0
 տըր. հաքիմլէրէ հիւքմէթ վէ 'արիֆլէրէ 'իլմ իհասն էտէն
 0 տըր. 22—տէրին վէ մախֆի օլան շէյլէրի քէշֆ էտէն
 0 տըր. զուլմէթտէ օլանը պիլիթ վէ նուր անըն Եանըն-
 տա սաքին տիր. 23—էյ էճտատըմըն Ալլահը, սանա
 շիւքը ու համա էտէրիմ, զիրա պանա հիւքմէթ վէ գուվ-
 վէթ իհասն էյլէտին, վէ շիմտի սէնտէն տիլէտիլիմիզ
 շէյի պանա պիլտիրտին, շիւնքի մէլիյին մաթլուպը օլան
 մատտէյի պիլզէ պիլտիրտին՝ տէտի:

24—Պոււնըն իւզէրինէ Դանիէլ՝ մէլիյին Պապէլ
 հիւքէմասընը ի'տամ էթմէյէ թա'յին էթտիյի Արեօքըն
 Եանընա կիտիպ անա՝ Պապէլ հիւքէմասընը ի'տամ էթմէ,
 պէնի մէլիյին հուզուրընա կէօթիւր, վէ մէլիյէ թա'պի-
 րի պէյան էտէյիմ՝ տէտի: 25—Օլ վազըթ Արեօք Դա-
 նիէլի 'աճէլէ իլէ մէլիյին հուզուրընա չըգարըպ անա՝
 Յուգա էսիլլէրինտէն մէլիյէ թա'պիրի պիլտիրէճէք պիլ
 ատէմ պուլտու՝ տէտի: 26—Մէլիք տախի իսմի Պէլ-
 թէշաստար օլան Դանիէլէ ճէվապէն՝ Կէօրտիլիմ՝ րիւյա
 իլէ թա'պիրինի պանա պիլտիրմէյէ գատի'ր միսին՝ տէտի:
 27—Դանիէլ մէլիյին հուզուրընտա ճէվապ վէրիպ
 տէտի քի՝ Մէլիյին թալէպ էթտիյի սըրըը հիւքէմա վէ
 քէշշաֆլար վէ սիհրպազլար վէ միւնէճճիմլէր պէյան
 էտէմէզլէր. 28—լաքին սէմավաթտա էօրարը քէշֆ
 էտէն Ալլահ վար, վէ սօն կիւնլէրտէ նէ վուգու՝

պուլաճաղընը Նարուզողոնոսոր մէլիյէ պիլտիրտի :
 Բիւյան վէ եաթաղընտա օլան խայալաթըն պու տըր .
 29—սէն , էյ մէլիք , եաթաղընտա իքէն պոււնտան սօն-
 րա նէ վուգու՝ պուլաճաղընը թէֆէքքիւր էտիյօր խտին .
 վէ էսրարը քէշֆ էտէն նէ վուգու՝ պուլաճաղընը սանա
 պիլտիրտի : 30—վէ պու սըրրըն պանա քէշֆ օլււնմատը
 հայաթտա օլանլարըն ճիւմլէսինտէն զիյատէ հիքմէթ
 սահիպի օլտուղըմտան տէյիլ , անճագ թա՛պիր մէլիյէ
 պէյան օլոււնմատըյէ սէնին զալպինին էֆքեարընը պիլ-
 մէքլիյին իչիւն տիր :

ՐԻԻՅԱՆԸՆ ՊԷՅԱՆԸ

31—Սէն , էյ մէլիք , կէօրտիւն քի պիր միւճէսսէմ
 սուրէթ վար իտի . պու պէօյիւք վէ զիյատէ բէվնագլը
 սուրէթ սէնին էօնիւնտէ տուրաը . հէյ՛էթի տախի հէյ-
 պէթլի իտի : 32—Պու սուրէթին պաշը խալիս ալթոււնտան ,
 անըն կէօքսիւ վէ գօլլարը կիւմիւշտէն , գարնը վէ պոււ-
 լարը պագըրտան , 33—պալտըրըլարը տէմիրտէն , վէ
 այագլարնըն պիր գըսմը տէմիրտէն վէ պիր գըսմը պալչըգ-
 տան իտի : 34—Սէն պագմագտա իքէն էլ իլէ օլմայարագ
 պիր թաշ քէսիլիպ օլ սուրէթին տէմիր իլէ պալչըգտան
 օլան այագլարընա վուրըպ անլէրի էզտի : 35—Օլ վագըթ
 տէմիր վէ պալչըգ վէ պագըր վէ կիւմիւշ վէ ալթոււն
 պիրլիքտէ էզլիլիպ եազ խարմանլարընըն սաման ուֆաղը
 կիպի օլտուլար , վէ բիւզկեար անլէրի կէօթիւրիպ ան-
 լէրին մահալը պուլոււնմատը . լաքին սուրէթի վուրան
 թաշ պիր պէօյիւք տաղ օլուպ պիւթիւն գէմինի աօլ-
 տուրտու : 36—Բիւյա պու տըր , մէլիյին հուզուրընտա
 անըն թա՛պիրինի տախի սէօյլէյէլիմ :

ՐԻՒՅԱՆԸՆ ԹԱ՛ՊԻՐԻՆԻՆ ՊԷՅԱՆԸ

37—էյ մէլիք, սէն մէլիք իւլ միւլուք սըն, զիրա
 իլահը սէմավաթ սանա հիւքիւմէթ վէ գուարէթ վէ
 գուվվէթ վէ 'իզզէթ վէրտի. 38—վէ պէնի պէշէրին
 սաքին օլտուգլարը հէր հէրտէ սահրա վուհուշընը վէ
 հավա գուշլարընը սէնին էլինէ թէսլիմ էտիպ ճիւմլէսի
 իւզէրինէ սէնի հիւքմտար նասպ էթտի. ալթունտան օ-
 լան պաշ սէն սին: 39—վէ սէնտէն սօնրա սանա նիս-
 պէթլէ էտնա տիկէր պիր հիւքիւմէթ գուհուր էտէճէք,
 վէ իւշիւնճիւ օլարագ պագըրտան տիկէր պիր հիւքիւմէթ
 գուհուր էտիպ պիւթիւն գէմինէ թէսալլութ էտէճէք տիր:
 40—վէ տէօրտիւնճիւ հիւքիւմէթ տէմիր կիպի գավի օլա-
 ճագ, զիրա տէմիր հէր շէլի էզիպ փարէ փարէ էթտիյի
 կիպի, պու տախի պուշլարըն ճիւմլէսինի գըրար տէմիր կի-
 պի էզիպ գըրաճագ տըր: 41—վէ մատամ քի այագլարը
 իլէ փարմագլարընը պիր գըսմը չէօմլէքճի պալլըղընտան
 վէ պիր գըսմը տէմիրտէն իտիյինի կէօրտիւն, օլ հիւ-
 քիւմէթ թագսիմ օլաճագ, լաքին անտէ տէմիր սէրթ-
 լիյի պուլունաճագ տըր, չիւնքի պալլըգ իլէ տէմիրի
 գարըշըգ կէօրտիւն: 42—վէ այագլարընը փարմագ-
 լարընը պիր գըսմը տէմիրտէն վէ պիր գըսմը պալլըգտան
 օլտուղը օլ հիւքիւմէթին պիր գըսմընըն սէրթ վէ տիկէր
 գըսմընըն կէվրէք օլաճագընը կէօսթէրիր: 43—վէ պալլըգ
 իլէ տէմիրի գարըշըգ կէօրտիւյին անլէրին ինսան զիւրի-
 յէթի իլէ իխթիլաթ էտէճէյինի, ֆագաթ տէմիր պալլըգ
 իլէ իխթիլաթ էտէմէտիյի միսիլու, անլէրին պիրի պի-
 րինէ միւլասըգ օլմայաճագընը կէօսթէրիր:

44—վէ օլ մէլիքլէրին կիւնլէրինտէ իլահը սէմա-
 վաթ էպէտէն պօզուլմայաճագ պիր հիւքիւմէթ իգամէ
 էտէճէք, վէ պու հիւքիւմէթ տիկէր գավմա պրագըլ-

մայածագ տըր, ճիւմլէ պու հիւքիւմէթլէրի էզիպ մահվ էտէճէք վէ քէնտիսի իլ էլ էպէտ սապիթ տուրածագ տըր. 45— չիւնքի սէն էլ իլէ օլմայարագ տաղտան քէսիլմիշ թաշըն տէմիրի վէ պագըրը վէ պալըղը վէ կիւմիւշիւ վէ ալթունը էզտիյինի կէօրտիւն, Ալլահ իւլ 'ազիմ պունտան սօնրա նէ վուգու' պուլաճաղընը մէլիյէ պիլտիրտի. վէ բիւյա սահի՛ն վէ թա'պիրի տօղրու տըր :

Իշպու բիւյա իլէ թա'պիրինի օգույան հէր ֆէրտ Ալլահըն պու գէմինէ թէ'ալլուգ էտէն թագաիրի էպէտիրնի տէր հալ անլայապիլիր : Միւճէսսէմ սուրէթին միւթէնէվիլի' գըսմլարընը թէշքիլ էտէն մա'տէնիյաթտա միւշահէտէ օլունան թէտէնիյաթըն իմա էթտիյի վէճհլէ՛ պու տիւնեա ա'լատան էտնայա տօղրու պիր գաշ թէպէտաիւլաթ ը սիյասիյէ ի 'ուճուճիյէյէ մաղհար էտիլտիքտէն սօնրա, Իլահը սէմավաթ անտէ էպէտէն պօղուլմայածագ պիր հիւքիւմէթ իգամէ էտէճէք տիր : Անլէրի սըրասը իլէ միւթէլա'ա էտէլիմ :

ԱԼԹՈՒՆՏԱՆ ՕԼԱՆ ՊԱՇ

Միւճէսսէմ սուրէթին պաշը իսալիս ալթունտան իտի : Դանիէլ փէյղամպէր պունը Նաբուգոդոնոսոր փատիշահա շու սուրէթիլէ թա'պիր էյլէտի.—

«էյ մէլիք, սէն մէլիք իւլ միւլուք սըն, զիրա Իլահ ը սէմավաթ սանա հիւքիւմէթ վէ գուարէթ վէ գուվվէթ վէ 'իզգէթ վէրտի, վէ պէնի առէմին սաքին օլտուգլարը հէր եէրտէ սահրա վուհուշընը վէ հավա գուշարընը սէնին էլինէ թէսլիմ էտիպ ճիւմլէսի իւզէրինէ սէնի հիւքմտար նասպ էթտի. ալթունտան օլան պաշ սէն սին :» Դան . 2.37, 38 :

Նաբուգոդոնոսոր Պապէլ մէլիյի իտի : Թարիխի ճիհանա աշինա օլանլարըն պիլտիյի իւզըն՝ քիւրսիւի

սալթանաթ Նաբուգոդոնոսոր փէտէրի Նապուփօլասարտան ինթիգալ էթտի : Նապուփօլասար վապթըլէ Աշուր մէլիյինին սէրասքէրի օլուպ, Գ. Մ*. 625 տէ Պապէլ տիյարընտա զուհուր էտէն պիր 'իսեանը թէսքին էթմէք իւզընէ Պապէլէ կէօնտէրիլտիքտէ, էմր ի մէզքիւրին իճրասընտա իպրապ էթտիյի մէհարէթ իւզէրինէ Աշուր մէլիյի թարաֆընտան Պապէլ մէլիյի 'իւնվանըլէ թա'զիմ էտիլտի : Պա'տէնու Գ. Մ. 612 տէ Մատի վէ Մըսր մէլիքլէրիլէ պիլ իթթիֆագ Աշուր մէլիյի 'ալէյհինտէ 'իսեան էտիպ, Աշուր հիւքիւմէթինի երգտըգտան սօնրա, Պապէլ տիյարընտա պիր հիւքիւմէթ ի միւսթագիլէ թէ' սիս էյլէտի : Միւշարիլէյի Գ. Մ. 607 տէ օլու Նաբուգոդոնոսորը թաիթը սալթանաթընա շէրիք էտիպ Պարթ նէհրինին զարպ ճիհէթինտէ Մըսր մէլիյի Փարաւոն Նէխօնըն Աշուր մէլիյինտէն զասպ էթմիշ օլտուղը տիյարլարը զապթ էթմէյէ կէօնտէրտի : Նաբուգոդոնոսոր պու սէֆէրտէ մուվաֆֆագ օլուպ մէզքիւր տիյարլարըն քէաֆֆէսինի Պապէլ հիւքիւմէթինէ իլահգ էթտի : Պու սէֆէրտէ իտի քի Երուսաղէմի ֆէթհլէ Ալլահ իւլ միւթա'ալըն պէյթինին գապլարընըն պիր գըսմընը վէ էսիրլէր միյանընտա Դանիէլ իլէ իւլ ըէֆիգլէրինի Պապէլէ կէօթիւրտիւ : Գ. Մ. 604 տէ Նապուփօլասար վէֆաթ էթմէքլէ Պապէլ հիւքիւմէթի եալընը Նաբուգոդոնոսորըն 'էօնտէսինտէ գալար : Միւշարիլէյի մէհարէթ վէ ֆիթուհաթլարըլէ Պապէլ հիւքիւմէթինի զայէթլէ թէվսի' էտիպ 'ալէմի մէտէնիյէթտէ պիր հիւքիւմէթ ի 'ուճուճիյէ թէշքիլինէ մուվաֆֆագ օլտու : Նաբուգոդոնոսոր պու թէշքիլաթը 'ուճուճիյէյի իլ էլ էպէտ իպգա էյլէմէք մագսէտիլլէ Պապէլ շէհրինի զայէթլէ թա'քիմ վէ թէգեին էյլէտի : Պապէլ շէհրի նէհրին պիր թարաֆընտա

(*) Գրապ էլ Միլատ, եա'նի Միլատտան էվվէլ :

պինա օլունմը իքէն՝ քէնտի անը նէհրին իքի թարա-
 Փընտա ինչա էյլէտի, թաքի տիւշմէնին հիւճոււմ վու-
 գու՛ընտա գոււվէի 'ասքէրիյէսի թագսիմ օլունա: Գա-
 տիմ միւ'էրրիսլէրտէն Հիրօթօտօսըն գաւլլինճէ՛ Պապէլ
 շէնրի պէհէր ճիհէթի 14 միլ թուընտա վասի՛ պիր սաթհ
 իւզէրինտէ պինա օլունմը, վէ էթրաֆը 350 այագ իր-
 թիֆա՛ընտա վէ 85 այագ արղընտա իքի գաթ հիսարլար
 իլէ, վէ տըշարըտան 'այնի հաճմտէ տէրին պիր խէնտէք
 իլէ չէվրիմիշ օլտուղը կիպի, նէհրին իքի գըլսը տախի
 'այնի հաճմտէ մէթին հիսարլար իլէ թահքիմ գըլընմը
 իտի:

Նաբուգոդոնոսոր Իլահը սէմավաթ վէ անըն թագ-
 տիր ի էպէտիսինի պիլմէտիյի հալտէ պունտան տահա 'ա-
 գիլանէ պիր մէպէք իթթիլխաղ էտէմէղ իտի: Ճագաթ
 Ալլահը միւթա՛ալ պու հիւքիւմէթ վէ գուտրէթ վէ
 գոււվէթին անա վէրիլմէտինտէ սէմանըն պիր իտարէի
 մախսուսէսի պուլունտըղընը, վէ անըն պիր մէլիքի
 մութլագ օլմայըպ անճագ գէմինտէ Իլահը սէմավաթըն
 իճրաի միւրատընա խատըմ պիր պէնտէ օլտուղընը, վէ
 թագտիր ի Իլահիտէ Պապէլ հիւքիւմէթինին հիւքիւմէթ ի
 էպէտիյէ օլմատըղընը Դանիէլ փէյղամպէր վասըթասըլէ
 անա պէյան էյլէտի:

Ալլահ Պապէլ հիւքիւմէթինին միւտտէթի տէվամընը
 Երեմիա փէյղամպէր վասըթասըլէ ճիւմլէ միլլէթլէրէ
 շու սուրէթլէ խապէր վէրտի. -

«Պէն պէօյիւք գոււվէթիմ վէ ուզանմըն գօլումլէ
 գէմինի վէ առէմի վէ եէր եիւզիւնտէ պուլունան հայ-
 վանաթը խալգ էյլէտիմ, վէ անը պանա խօշ կէօրիւնէն
 քիմսէյէ վէրիլիմ. վէ շիմտի պու տիյարլարըն ճիւմլէսինի
 գուլըմ Պապէլ մէլիյի Նաբուգոդոնոսորըն էլինէ վէրի-
 րիմ, վէ անա խըտմէթ էթմէլէրի իչիւն սահրա վուհու-
 շուըն տախի վէրիլիմ: վէ ճիւմլէ միլլէթլէր անըն տի-

յարընըն վագթը, եա՛նի չօգ միլլէլթէր վէ պէօյիւք մէ-
 լիքլէր տախի անը քէնտիլէրինէ գոււ էտէճէքլէրի վա-
 գըթ կէլինճէյէ գատար, անա վէ օլունա վէ օլունըն
 օլունա խըտմէթ էտէճէքլէր: վէ անա եա՛նի Պապէլ
 մէլիյի Նաբուգոդոնոսորա խըտմէթ էթմէյէն վէ պօյ-
 նուըն Պապէլ մէլիյինին պօյունտուրըղը արթընա գօ-
 մայան միլլէթ եա մէմլէքէթի անըն էլիյլէ թէլէքէ քախն-
 ճէյէ գատար գըլըճ վէ գըթլըգ վէ թաունլէ եօզլայաճա-
 ղըմ:» Երեմիա. 27. 5-8:

Պէօյլէ տախի վագը՝ օլտու: Նաբուգոդոնոսոր 44
 սէնէ քէմալը իհիլիւմլէ իճրա ի սալթանաթ էթմիշ օլա-
 րագ վէֆաթ էթտիքտէն 22 սէնէ սօնրա, անըն օլուն-
 նըն օլու Պէլլասսարըն մէքրուհ ղիյաֆէթ կէճէսինտէ՛
 Մատի վէ Յարսի մէլիքլէրինին միւթթէհիտ օրտուլարը
 Պապէլի ֆէթհ էտիպ Նաբուգոդոնոսորըն հիւքիւմէ-
 թինէ խիթամ վէրտիլէր: Դան. 5:

ԿԵՌՔՍԻՒ ՎԷ ԳՕԼԼԱՐԸ ԿԻՄԻՒՇՏԵՆ

Միւճէսսէմ սուրէթին կէօքսիւ վէ գօլարը կիւմիւշ-
 տէն իտի: Դանիէլ փէյղամպէր պունը Նաբուգոդոնո-
 սոր փատիշահա «Սէնտէն սօնրա սանա նիսպէթլէ էտնա
 տիկէր պիր հիւքիւմէթ զուհուր էտէճէք տիր» տէյիւ
 թա՛պիր էյլէտի: Դան. 2. 39:

Գ. Մ. 538 տէ Մատի-Յարսի հիւքիւմէթինին մէ-
 լիքլէրի Պապէլի ֆէթհ վէ թէսիլիր էթմէլէրիյլէ 'ալէմ ի
 սիյասիյաթտա եէնի պիր տէվրէ ի հիւքիւմէթ պաշլատը:
 վէ Իլահը սէմավաթըն իտարէի մախսուսէիյլէ վուգու-
 'աթըն ճիւմլէսի անըն սապիթ գըլընմատընա խատըմ օ-
 լարագ, Շիմալլէ վէ Դարպա վէ ձէնուպէ տօղրու դա-
 յէթլէ թէվէսսիւ՛ էյլէտի:

Ճագաթ պու տախի Ալլահ իւլ միւթա՛ալ թարա-

Ֆրնտան հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ օլմաղա թագտիր օլուն-
մամը օլտուղընտան, Գ. Մ. 331 է գատար իքի երւզ
եէտի սէնէ 'ալէմ ի մէտէնիյէթի իտարէ էլլէտիքտէն
սօնրա, Եունան մէլիյի Իսքէնտէր ի քէպիրին շիտտէթլի
հիւճոււմէրինտէն մաղլուպէն ըէսիտէ ի էնճամ օլտու:

ԳԱՐՆԸ ՎԷ ՊՈՒՏԼԱՐԸ ՊԱԳԸՐՏԱՆ

Միւճէսսէմ սուրէթին գարնը վէ պուտարը պագըր-
տան իտի: Պունուն թա'պիրինի Դանիէլ փէյղամպէր
Նարուզդոնտար մէլիյէ շէօյլէճէ պէյան էլլէտի.— «Վէ
իւչիւնճիւ օլարագ պագըրտան տիկէր պիր հիւքիւ-
մէթ զուճուր էտիպ պիւթիւն զէմինէ թէսալլութ էտէ-
ճէք տիր:» Դան. 2. 39:

Թարիխ ի ճիհանա աշինա օլանլարըն մա'լիւմի տիր
քի Մատի-Յարսի հիւքիւմէթինի միւթէ'ազգըպ պիւթիւն
զէմինէ թէսալլութ էտէն հիւքիւմէթ Իսքէնտէր ի քէ-
պիրին թանթ ը ըյասէթինտէ Եունան հիւքիւմէթի իտի:
Իսքէնտէր ի քէպիր Յարսի-Մատի հիւքիւմէթինտէն ին-
թիգամ ալմագ շէվգիյլէ Եունան պէյլէրինին ճիւմլէսինի
քէնտինէ ըսպլթ էտիպ, Ասիա ի սուղրա թարաֆընա
կէչտի, վէ իւչ պէլլի նօգթալարտա Յարսի-Մատի հիւ-
քիւմէթինին օրտուլարընը միւննէզիմ զըլըպ, Գ. Մ. 331
տէ հիւթիւմէթ ի մէղքիւրէյէ խիթամ վէրտի: Անտէն
սօնրա Հինտիսթանա գատար իլէրիլէյիպ ճիւմլէ տիյար-
լարը Եունան հիւքիւմէթինէ թապլ' զըլտը: Իսկէնտէր ի
քէպիր պու ֆիւթիւնաթըն քեաֆֆէսինէ օն իքի սէնէտէ
մալիք օլտու: Միւշարիլէյի Հինտտէն 'ալտէթինտէ Պա-
պէլտէ օթուրտը, վէ պիւթիւն տիւնեայը ֆէթ' էթմիշ
օլտուղը հալտէ քէնտինի զէվգ ու սէֆայա թէսլիմ էթ-
մէքլէ' քէպրէթ ի 'իշրէթտէն միւթէէսիթէն վէֆաթ էթտի:
Իսքէնտէր ի քէպիրին վէֆաթընտան սօնրա Եունան հիւ-

քիւմէթի անըն գօմանտանլարընըն էլինտէ գալտը, վէ
միւտտէթ ի մէտիտէ պիր պիւրլէրիյլէ մուհարէպէ էտէ-
րէք 'ալէմ ի սիյասիյաթը իշղալ էթտիքտէն սօնրա, տէվ-
րէ ի սալթանաթ Բօմալըլարա ինթիգալ էթտի:

ՊԱԼՏԵՐԼԱՐԸ ՏԷՍԻՐՏԷՆ

Միւճէսսէմ սուրէթին պալտըրլարը տէմիրտէն իտի:
Դանիէլ փէյղամպէր պունը տախի շու սուրէթլէ թա'պիր
էլլէտի.— «Վէ տէօրտիւնճիւ հիւքիւմէթ տէմիր կիպի
գավի օլաճագ, զիրա տէմիր հէր շէյի կզիպ փարէ փարէ
էթտիյի կիպի պու տախի պունլարըն ճիւմլէսինի զըրար
տէմիր կիպի էզիպ զըրաճագ տըր:» Դան. 2. 40:

Թարիխ ի ճիհանա աշինա օլանլարըն մա'լիւմի օլ-
տուղը իւղրէ, Եունան հիւքիւմէթինտէն սօնրա պիւթիւն
տիւնեայը էզիպ զըրան տէմիր կիպի գավի հիւքիւմէթ
Բօմա իտի: Գ. Մ. 168 տէ Փիտան մուհարէպէսինտէ
Բօմալըլար Իսքէնտէր ի քէպիրին հիւքիւմէթինին մէն-
պա'ը օլան Մաքէտօնիայը զապլթ էթտիքտէն սօնրա՝
Շարգա վէ ձէնուպա սօղրու իլէրիլէյիպ ճիւմլէ տիյար-
լարը թանթ ը իտարէլէրինէ ալտըլար: Շէօյլէ քի Օգոս-
տոս Գայսէրին էյամընտա Բօմա հիւքիւմէթի պիւթիւն
տիւնեայը իսթի'ապ էթմիշ օլտուղը հալտէ՝ պիր թանթիւր
ի նուֆուս վագը՝ օլտու: Պու էսնատա իտի քի էֆէն-
տիմիզ Յիսուս տախի տիւնեայա կէլտի: Լուգա Ինճիլի-
նին իքինճի պապընա միւրաճա'աթ օլունա:

Բօմա հիւքիւմէթի տէմիր կիպի գավի պիր հիւքիւ-
մէթ իտի իսէտէ, Իլանը սէմավաթ թարաֆընտան հիւ-
քիւմէթ ի էպէտիյէ օլմաղա թագտիր օլունմամը օլտու-
ղընտան՝ պէշ երւզ սէնէ 'ալէմ ի սիյասիյաթը իշղալ էթ-
միշ օլտուղը հալտէ, էվրօփանըն շէմալինտէ թէմէքիւն
էտէն պարպար միւլէթլէրին հիւճոււմինէ օլրայըպ եը-

գըլտը: Բօմա հիւքիւմէթինին երգըլմասըլէ 'ալէմի մէ-
տէնիյէթի իտարէ էյլէյէն ճիհանկիր հիւքիւմաթ սիւսիլէ-
սինին սօնը կէլտի: Թագտիրի Իլահիտէ արթըզ եօզ
աըր պիր հիւքիւմէթ քի պիւթիւն 'ալէմի մէտէնիյէթի
զապթ ու իտարէ էյլէսին:

ԱՅԱԳԼԱՐՆԵՆ ՊԻՐ ԳՐՍՄԸ ՏԵՄԻՐՏԷՆ ՎԷ ՊԻՐ ԳՐՍՄԸ ՊԱԼՁԸԳՏԱՆ

Միւճէսսէմ սուրէթին այագլարընըն պիր գըսմը տէ-
միրտէն վէ պիր գըսմը պալըբգտան իտի: Դանիէլ փէյ-
ղամպէր պունու Նաբուգոդոնոսոր փատիչանա շու
վէճնլէ թա'պիր էյլէտի.— «Վէ մատամ քի այագլարը
իլէ փարմագլարընըն պիր գըսմը չէօմլէքճի պալըբըն-
տան վէ պիր գըսմը տէմիրտէն իտիյինի կէօրտիւն, օլ
հիւքիւմէթ թագսիմ օլաճագ, լաքին անտէ տէմիր սէրթ-
լիյի պուլունաճագ աըր, չիւնքի պալըբ իլէ տէմիրի
գարըըզ կէօրտիւն: Այագլարըն փարմագլարընըն պիր
գըսմը տէմիրտէն վէ պիր գըսմը պալըբգտան օլտուղը
օլ հիւքիւմէթին պիր գըսմընըն սէրթ վէ տիկէր գըսմը-
նըն կէվրէք օլաճաղընը կէօսթէրիր: Վէ պալըբ իլէ
տէմիրի գարըըզ կէօրտիւն անլէրին ինսան զիւրրիյէթի
իլէ ինթիլաթ էտէճէյինի, Ֆագաթ տէմիր պալըբ իլէ
ինթիլաթ էտէմէտիյի միսիլիւ անլէրին պիրի պիրինէ
միւլասըզ օլմայաճաղընը կէօսթէրիր:» Դան 2. 41-44:

Միւճէսսէմ սուրէթին պու գըսմընըն իմա էթտիյի
վուգու'աթը սիյասիյէ տախի թէհագգուզ էթմիլ տիր.
չէօյլէքի Բօմա հիւքիւմէթի Թ. Մ. 350-483 սէնէլէրինտէ
փարմագլարըն իմա էթտիյի իւզրէ օն 'ատէտ հիւքիւմէթ-
լէրէ թագսիմ օլունտը:— Անկլօ-Սագսօնլար Ինկիլթէ-
րատա, Ֆրանքլար Ֆրանսատա, Ալմանլար Ալմանետատ,
Վիզիկօթլար Իսփանետատ, Սիւէվլէր Փօրթուկիզտէ,
Վանտալլար Աֆրիգաի Շիմալիտէ, Հէրուլլէր Իթալ-

ետա, Լօմպարալար Ավսթրիանըն Ղարալնտա, Օսթրօ-
կօթլար Մաճարիսթանըն ճէնուպի Ղարպընտա, վէ
Պուրկօնալար Իսվիլէրա սէմթլէրինտէ եհլըչիպ հիւ-
քիւմաթը միւսթագիլէ թէչքիլ էթտիլէր: Միրուրը է-
յամ իլէ թագսիմաթը մէղքիւրէտէ ճիւզ'ի թէպէտտիւ-
լաթ օլմուչ իսէտէ, էսասէն պու կիւնէտէք պագի օլուպ
Ղարպի էվրօփանըն գուվէթլի վէ զա'իֆ հիւքիւմէթ-
լէրինի թէչքիլ էտէրլէր: Իլանը սէմավաթ պունլարըն
պիրի պիրինէ միւլասըզ օլմամալարընը թագտիր էթմիլ
տիր: Նափօլէօն Պօնափարթ վէ էմսալի հիւքմտարալար
էվրօփանըն ճիւմլէ միլլէթլէրինի մէզճ իլէ պիր հիւքիւ-
մէթի 'ուճուճիյէ թէչքիլինէ սա'յ ու ղայրէթ էթտիլէր
իսէտէ, նա'իլ ի մէրամ օլմատըլար: Միւթա'ալ Եէհօվա-
նըն թագտիրի էղէլիսինին խիւաֆընտա թէտպիրլէր իճ-
րասընտա պուլունանլար անճագ խէճիլ օլուրլար:

Հագգ թա'ալա պու հիւքիւմէթլէրիտէ իլ էլ էպէտ
տա'իմ վէ պագի օլմաղա թագտիր էթմէմիլ տիր: Վա-
գա'ա անլէրին ճիւմլէտի քէնտիլէրի գէմինտէ իլ էլ էպէտ
սապիթ գըլմագ իւզրէ տէրէճէ ի նիհայէտէ սա'յ ու ղայ-
րէթտէ պուլունյօրլար իսէտէ, վագթը մու'այիէն կէլիպ
տէ Ալլան քէնտիլին թագտիրինի վուգու'ա կէթիրինճէ
ճիւմլէտինի հայրէթ վէ իզթիրապա տիւչիւրէճէք տիր:

Իլթէ միւճէսսէմ սուրէթ թէմամ օլտու, թէպէտտիւ-
լաթը սիյասիյէնին սօնլարընա վասըլ օլտուզ, նէյէ ին-
թիզար էտէլիմ:

ՃԻՒՍԼԷՆԻՆ ՆԻՅՍՅԷԹԻ

Նաբուգոդոնոսոր փատիչան կէօրտիւ քի էլ իլէ
օլմայարագ տաղտան պիր թալքէսիլիպ միւճէսսէմ սու-
րէթին տէմիր իլէ պալըբգտան այագլարընա վուրըպ ան-
լէրի էզտի: Վէ անլէրին էղիմէտիյէ պիւթիւն սուրէթ

79 - 09983

պիրութեան էզլիւս եւ ի սարմանլարնն սաման ուֆաղը կիպի օլուուար, վէ ըրւզկեար անլէրի կէօթիւրիս անլէրին մահալը պուուունմատը: Լաքին սուրէթի վուրան թաշ պիր պէօյիք տաղ օլուս պիւթիւն զէմինի տօլուուրտու: Պունն թա'պիրինի Դանիէլ փէյլամպէր շու սուրէթլէ պէյան էյլէտի.—

«Օլ մէլիքլէրին կիւնլէրինտէ Իլահ ը սէմավաթ էպէտէն պօղոււմայաճագ պիր հիւքիւմէթ իգամէ էտէճէք, վէ պու հիւքիւմէթ տիկէր գալմա պրագըլմայաճագ տըր, ճիւմլէ պու հիւքիւմէթլէրի էզլիս մահվ էտէճէք վէ քէնտիսի իլ էլ էպէտ սապիթ տուրաճագ տըր:» Գան. 2. 34, 35, 44:

Ինթիզար էտէճէյիմիզ եալընըզ վագա'ա պու տըր: Իլահ ը սէմավաթ քէնտիսի զէմինտէ պիր հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ թէ' սիս էտիս' մուվագգաթ թէլքիւթ ը պէշէրիյէնին քեաֆֆէսինի պիւս պիւթիւն գալտըրաճագ տըր: 'Աճէպա պու տախի թէհագգուգ էտէճէք մի: Իխպարաթ ը փէյլամպէրանէնին պու զըսմընա սուրէթի գալլիյէտէ ինանապիլլ'րմիյիզ, Նիշիւն չիւպիէ էտէլիմ: Միւճէս սէմ սուրէթին ագսամ ը մուխթէլիֆէսինին իմա էթտիյի թէպէտտիւլաթ ը սիյասիյէ թէմամըլլէ թէհագգուգ էթմիշ տիր, պու տախի թէհագգուգ էտէճէք տիր. Ալլասըմըզ չիւպիէյէ մահալ պրագմամըշ տըր:

ՀԻԻՔԻԻՍԷԹ Ի ԷՊԷՏԻՅԷ ՍԷՄՍԱՆ ԿԷԼԷՃԷՔ ՏԻՐ

Մէնդարէյէ տիգգաթ էյլէյինիզ: Սուրէթի վուրան թաշ տաղտան քէսիլիս կէլտի վէ պիւթիւն սուրէթի էզլիս մահվ էթտիքտէն սօնրա՝ քէնտիսի պէօյիք պիր տաղ օլուս պիւթիւն զէմինի տօլուուրտը: Պութագտիրտէ թաշըն մագթա'ասը օլան պէօյիք տաղ զէմինտէն խարիճտէ պուուունմագ իճագ էտէր: Պու տաղ

Իլահ ը սէմավաթն հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ ի 'ուուումիյէսի օլուս, մէրքէզի տախի պիզգաթ Ալլահն թախթը տըր: Նիթէքիմ «Բագպ թախթընը սէմատա սապիթ գըլտը վէ մէլէքիւթիւնիւն հիւքիւմէ իւզէրինէ ճարի տիր» տէյիւ մուհարրէր տիր: Մէլ. 103. 19: Չէմինտէ իգամէ էտիլէճէք օլան հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ Ալլահն սէմավի թախթընտան իրսալ օլունաճագ տըր. պու էճլտէն Մէլէքիւթ իւս սէմավաթ իսմի վէրիլլը:

ՀԻԻՔԻԻՍԷԹ Ի ԷՊԷՏԻՅԷ ՍԷՄՍԱՆ ՆԱՍԸԼ ԿԷԼԷՃԷՔ ՏԻՐ

Ալլահ իպթիտատէ սէմավաթ ու զէմինի խալզ էթտիքտէ հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ ի 'ուուումիյէսինտէն օլմագ իւզրէ զէմինտէ պիր հիւքիւմէթ թէ' սիս էտիս պէնի տտէմէ ինան պուուրտը: Ալլահ իւք վալիտէյիմիզէ տէտի, «Մէյվէտար օլունուզ, վէ չօղալըպ զէմինի տօլտուրընըզ, վէ անա թէսարրուֆ էտիս տէնիզ պալըզընա վէ հավա գուշընա վէ զէմին իւզէրինտէ եիւրիւյէն հայվանլարըն քեաֆֆէսինէ հիւքմ էյլէյինիզ:» Թէք. 1.26-28: Ատէմ վէ անըն նէսլի պու հիւքիւմէթէ Ալլահն իրատէթի մուճէպինճէ միւթէսարրըֆ օլաճագլար իտի: Թէք. 2. 17, 18: Ազ սօնրա Ատէմ Շէյթանըն սէօղիւնէ ալտանըպ Ալլահն իրատէթիինի թէճավուզ էթմէքլէ մէվզիլ ի մու'ագգամընտան տիւշտիւ, վէ հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ զէմինտէն գալտըրըլըպ, անըն եէրինտէ Շէյթանըն թահթ ը ըրիյատէթիինտէ կիւնահ վէ մէվթ հիւքիւմէթի սապիթ գըլընտը: Փագաթ Ալլահն թագտիր ի էզէլիսինտէ զէմին Շէյթան իչիւն եափըլմըշ օլմատըզընտան, Ալլահ ինանը վէ զէմինի Շէյթանըն թէսալլութընտան խէլաս վէ Շէյթանը վէ հիւքիւմէթինի իլէլ էպէտ իպթալ էթմէք իւզրէ Բագպըմըզ Յիսուս Գրիստոսը խէլասքեար նասալ էտիս վագթ ը մու'այիէնի կէլտիքտէ

զէմինէ իրաւ էյլէտի: Յիսուս Շէյթան թարափընտան իմթիւնան էտլտի խէտէ՝ կիւնան իշլէմէտի: Էնճամ շէրիր-լէր էլթյլէ սալպ օլունարագ էօլտիրիւլտիւ, ամմա Ալլահն անը իւչիւնճիւ կիւնտէ էմվաթտան պիլ ինէա սաղ էլի իլէ թէրֆի էտիպ հէր ըլյասէթ վէ հիւքիւմէթ վէ գուտ-րէթ վէ սալթանաթըն մաֆէվգիւնտէ սէմավիյաթտա քէնտի սաղընտա օթուրթտը: Էֆս. 1. 20, 21: Պինա պէրին Յիսուս շիմտի սէմատա Ալլահըն հիւքիւմէթ ի էպէտիյէ ի 'ումուսիյէսինին թախթընտա պու տիւնեա-նըն Փատիշանը հալինտէ օթուրըյօր, վէ եինէ վազթ ը մու'այեէնի կէլտիքտէ սէմատան զէմինէ էնէճէք տիր: Իշթէ էլ իլէ օլմայարագ պիր թաշըն տաղտան քէսիլիպ կէլմէսի Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն՝ մէլէքիւթ ի էպէտիյէ իլէ՝ սէմատան նիզուլ էթմէսի տիր:

ՄԻՒՃԷՍՍԷՄ ՍՈՒՌԷԹԻՆ ՎՈՒՐՈՒԼՄԱՍՇ

Նարուգողոնոսոր փատիշան կէօրտիւ քի էլ իլէ օլ-մայարագ տաղտան քէսիլիպ կէլէն թաշ միւճէսսէմ սուրէթին տէմիր իլէ պալչըգ գարըըգ այագլարընա վուրըպ անլէրի էգտի: Պու իմա էտէր քի, Էֆէնտիմիզ Յիսուս Քրիստոս Մէլիք իւլ միւլուք վէ Բապպ իւլ էրպպալ հալինտէ սէմատան նիզուլ էթտիքտէ, զէմինի իտարէ էյլէն հիւքիւմաթ ը մէվճուտէ անը իսթիգպալ էտէր պիր հալտէ պուլունմայաճագլար: Ալլահ քէնտինին Յիսուս Քրիստոստա էթտիյի թագտիր ի էպէտիսինի Քի-թապը Մուգատէստէ ճիւմլէ փէյղամպէրլէրինին աղըլլէ սուրէթ ի վաղընէտէ պէյան էյլէմիշ իստէ, պունլար անա էնէմիյէթ վէրմէյիպ զէմինի քէնտիլէրէ միւլք ի էպէտի էյլէմէք սէվտասըլլէ մէմու օլարագ՝ Յիսուս Քրիստոսը տիւնեա մէլիքլէրինին Բէ՝ իսի վէ զէմինին Վարիսի մութ-լազը տէյի թանըմամագտա վէ անըն մագսէտինէ խըտ-

մէթ էթմէմէքտէ պուլունաճագլար: Պու էճլտէն Յի-սուս Քրիստոս սէմատան նիզուլ էթտիքտէ, անլէրին ճիւմլէսինի տէմիր 'ասա իլէ գըրըպ չէօմլէքճի գապը կի-պի փարէլէյէճէք տիր: Դաւիթ չէյմանը փէյղամպէրա-նէսիլլէ պու տէնչէթլի վագա'այը սէյր էտիպ իքինճի Մէզմուրը թահրիր էթմիշ տիր:—

«Նի՛չիւն թա՛ իֆէլէր հէնկեամէ էտիպ, իւմմէթլէր պաթըլ շէյ թէֆէքքիւր էտէրլէր: Տիւնեա մէլիքլէրի գալգըըպ, էմիրլէր Բապպըն 'ալէյհինտէ վէ անըն Մէ-սինի 'ալէյհինտէ պիրլիքտէ միւշավէրէ էտէրէք, անլէ-րին պաղլարընը գըրըպ պէնտլէրինի իւզէրիմիզտէն տէֆ էտէլիմ տէրլէր: Սէմավաթտա սաքին օլան կիւլէճէք, Բապպ անլէրի իսթիհա էտէճէք տիր: Օ զէման անլէրէ զագապըլլէ սէօյլէյիպ անլէրի խըշմըլլէ միւլթարիպ էտէ-ճէք տիր. վէ՝ Պէն Մէլիյիմի մուգատտէս տաղըմ Սիօն իւզէրինէ նասպ էյլէտիմ՝ տէյէճէք տիր: Ճէրմանը իլան էտէճէյիմ, Բապպ պանա՝ Սէն օղլուսըն, Պէն սէնի պու կիւն թէվլիտ էյլէտիմ, Պէնտէն թալէպ էյլէ, Պէն տա-խի սանա միրաս իչիւն թա՛ իֆէլէր, վէ միւլք իչիւն զէմինին միւնթէհալարընը վէրիրիմ: Անլէրի տէմիր 'ասա իլէ գըրըպ, չէօմլէքճի գապը կիպի փարէլէյէճէքսին՝ տէտի: Շիմտի, էյ մէլիքլէր, 'ագըլլանընըգ. էյ տիւնեա հաքիմլէրի, միւթէ՛ էտտիպ օլունըգ, գօրգուլլէ Բապպա 'ուպուտիյէթ էտինիզ, վէ թիթրէյերէք իսավֆ էյլէյինիզ: Օղլու թագպիլլ էտինիզ, օլմայա քի խըշմա կէլիպ, զա-գապը պիր աղ ալէվլէնինճէ, եօլտա հէլաք օլասընըգ: Անա թէվէքքիւլ էտէնլէրին ճիւմլէսի նէ միւպարէք տիր:»

ՇԻՒՔԻՍԷԹ Ի ԷՄԷՏԻՅԷ ՄԻՒԹԱՒԱԼԸՆ ՍՈՒԳՍՏԷՍԼԷՐԻՆԷ ՎԷՐԻԼԻՐ

Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոս սէմատան նիզուլ էթ-տիքտէ, ճիւմլէ 'ասրլարտա Ալլահըն իրատէթինէ վէ՝

Յիսուս Բրիստոստա թագաւոր օլունան հիւքիւմէթ ի է-
պէտիյէյէ խըտմէթ էյլէմիշ օլան մուգատտէսլէրի էմ-
վ-թտան պիւ ինեա, պէր հայաթ պուլսունան մուգատ-
տէսլէր իլէ պէրապէր սէմայա Ալլահն թախթընըն հու-
զուրընա չըգարաճագ տըր: 1 Սէլ. 4. 15-17: Յովհ. 14.
1-3: Մուգատտէսլէր սէմատա պին սէնէ Յիսուս Բրիս-
տոս իլէ պէրապէր ճիւմլէ շէրիւլէրին ճէզա ի սէզալա-
րընը ի'լամ էթտիքտէն սօնրա զէմինէ էնէճէքլէր. օլ
զէման Յիսուս Բրիստոս ճիւմլէ 'ասրլարըն քեաֆֆէ ի
շէրիւլէրինի էմվաթտան ինեա էտիպ, մուհարրէր օլան
հիւքմիւ անլէրին իւզէրինտէ իճրա էտէճէք տիր: Շէօյլէ
քի սէմատան աթէշ էնիպ ճիւմլէսինի թէլէֆ էթմէքլէ
պէրապէր, զէմին տախի եանըպ էրիյէճէք տիր: Պա'-
տէհու Ալլահ պու միւզապ տէրեատան եէնի պիր զէ-
մին խալգ էտիպ, միւլք ի էպէտի օլմագ իւզրէ ճիւմլէ
մուգատտէսլէրէ վէրէճէք տիր: Վահի 20. 4-10: 21. 1
2 Պետ. 3. 7-13: Պու հալ արթըգ թէպէտտիւլ էթմէ-
յէճէք տիր. պու հիւքիւմէթ տիկէր գալմա պրա-
գըլմայըպ ճիւմլէ մուգատտէսլէր Յիսուս Բրիստոս իլէ
պէրապէր էպէտիւլ էպէտ սալթանաթ էտէճէքլէր:

էյ տօսթ, իշթէ իլահ ը Սէմավաթ Եէհօվանըն Յի-
սուս Բրիստոստա էթտիյի թագաւոր ի էզէլի վէ էպէտի
պու տըր: Եէհօվա կիպի հաճիլը իլահ վար վէ անըն պի-
զէ թէսլիմ էթտիյի Բիթապ ը մուգատտէս կիպի հաճիլը
քիթապ վար, քի վուզու' պուլաճագ շէյլէրի պիզէ տօլ-
րու խապէր վէրսին: Եէհօվա հագգ Ալլահ, վէ Բիթապ ը
Մուգատտէս հագգ քիթապ տըր: Պա'ղը քիմսէլէր Բի-
թապ ը մէշքիւրիւն թահրիֆ էտիլմիշ օլմասընը իտտի'ա
էտիյօրլար իսէտէ, անլէրին պու իտտի'ասը էոաս ը գա-
վիյէյէ միւսթէնիտէն օլմայըպ, անճագ պիէտաս սու'ի
զաննտան 'իպարէթ տիր: Միւճէստէմ սուրէթէ պագ.
հաճիլը քիթապ տէհրլէր էվվէլ պէօյլէ պիր իսթիգպալ

խապէր վէրմիշ վէ թէհագգուգ էթմիշ տիր: Բիթապ ը
մուգատտէս հագգիգաթէն իլահ ը սէմավաթ Եէհօվանըն
իլահմը օլուպ, հէր ճիւլէթլէ շայանը ի'թիմատ տըր: Յիւ
հագգիգէ 'ալէմի սիյասիյաթըն սօն հատարընտա տու-
րույօրուլ: Ազ վտգըթ սօնրա պու տիւնեանըն Վարիս ի
մութլագը վէ Մէլիք ի մէնսուպը օլան Յիսուս սէմա-
տան նիզուլ էտիպ, Ալլահն էզէլտէն թագաւոր էթտիյի
մէլէքիւթ ի էպէտիյէյի զէմինտէ սապիթ գըլաճագ տըր:
Պու վուզու' պուլտըգտա, նասիպին նէ՞ օլաճագ: Յի-
սուսա իման էտէրմիսին: Անըն իլէ սուլհ օլտըն մը:
Անըն զիգըյմէթ գանըլէ կիւնահարտան խէլաս պուլ-
տըն մը: Օ սէնին իճլասքեարըն օլտո՞ւ մը. վէ սէմա-
տան զուհուր էթտիքտէ սէնի թանըյաճագ մը: Ճիւմլէ
շէյլէրին նիհայէթի եազըն տըր. զայրէթլի օլուպ թէզ
թէվպէ էյլէ: Մուգատտէր վուզու' պուլմագտան Անը
իսթիգպալ էթմէյէ ՀԱԶԸՐ ՕԼ:

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the bleed-through effect.

Handwritten text, possibly a title or header, located in the upper middle section of the page. The text is mirrored and difficult to read.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of mirrored script. The text is bleed-through from the reverse side and is largely illegible.

Րիսայէ Շիրքէթի 50տէն զիյատէ լիսանլարտա քիթապ, ըիսաէլ վէ զաղէթա նէշր էթմէքտէ օլուպ, Ինկիլիզ, Ֆրանսըզ, Իսփաննօլ, Հօլանտա, Տանիմարգա, վէ Իսվէն լիսանլարընտա Գաթալօլ միւնտէ-րիճաթը փէք զանի օլտուղը միսիլիւ, Բուսիա, Լէհ, Պօհէմիա, Իսթօնիա, Մաճար, Իթալիա, Փօրթուկիզ, Բուճանիա լիսանլարընտա, վէ Թիւրքմէ, Էրմէնիճէ, Բուճճա, վէ Սրապճա, վէ զայրի լիսանլարտա խալլի մաթպու'աթ տախի վար տրր: Միւրաճա'աթ էտէ'լէրէ Գաթալօլ մէճճանէն վէրիլր:

Ատրէս. —

Société de Traités,

Poste Allemande, Boîte 109.

(Turquie)

Galata, Constantinople.

Hambourg, Grindelberg 15a, Allemagne.

Bâle, Nonnenweg 22, Suisse.

Watford, Stanborough Park, Herts, Angleterre.

Christiania, Akersgaden 74, Norvège.

Riga, Kl. Newastr. 12, Russie.

New York City, 32 Union Square East, Etats Unis.

Washington D. C., Takoma Park Station, Etats Unis.

Mountain View, Santa Clara Co., California, Etats Unis.

Ottawa, 173 Second Ave., Ontario, Canada.

Tacubaya, D. F., 1420 Avenida 20, Mexico.

Port of Spain, 31 Dundonald Street, Trinidad.

Sao Benardo, Estação S. P. R., Sao Paulo, Brésil.

Buenos Aires, Florida, F. C. R., Argentine.

Santiago, Casilla 43, Correo 3, Chile.

Cape Town, 56 Roeland Street, Sud.

Lucknow, Banks Road; Inde.

Singapore, 12 Dhoby Ghaut, Inde.

Shanghai, Box 993, U. S. Postal Agency, Chine.

Tokio, 30 Oiwake-cho Hongo-ku, Japon.

Warburton, Victoria, Australie.

Cooranbourg, Avonadale, N. S. W., Au. alie.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653159

